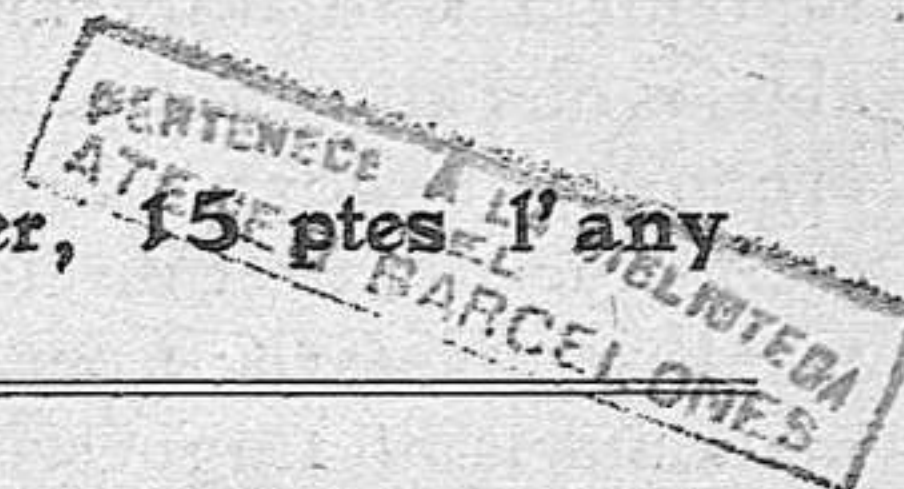

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts. - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any

Any VII Barcelona 25 de Gener de 1913 Núm. 276

SUMARI

- Com cal governar**, per R. POINCARÉ.
Poemes i sonets, per ALEXANDE PLANA.
Del Dret Català.—La responsabilitat dels tècnics, per F. MASPONS I ANGLADELL.
Barcelonins i barcelonins, per PUCK.
A Apol·ló Piti (*Himne homeric*), traducció del Dr. PERE BOSCH GIMPERA.
Les Conferències del Dr. Diego Ruiz al Ateneu, per JOSEP LLEONART.
Els resultats de la instrucció, pel VISCOMTE D'AVENEL.
Nietzsche i Bergson: un paralel, per A. M. L.

Informació

- La solució política.—Assamblea de la Mancomunitat.—Obituari.—«Gala Placidia» al Liceu.—Una marca catalana d'automòbils.**

Los Comerciantes del siglo XX

pel CANONGE VAN CAENEGHEM, Director Honorari de l'Escola Comercial i Consular de Mons, amb un pròleg de

MR. CYRILLE VAN OVERBERGH,

Director General de l'Ensenyana superior, de Bèlgica.

Traducció castellana d'Enrique Dieste.

Pròleg de R. Rucabado.

J. Horta, Impressor.—Barcelona

1 volum de 230 pàgines (17 1/2 x 26)

amb excel·lent paper

Preu Pessetes 3'50

Pot adquirir-se en aquesta Administració.

Com cal governar segons el nou President de la veïna República M. R. Poincaré

D'un volum publicat ja fa temps amb el títol de «Vues politiques» degut al home eminent que el 17 de Gener fou proclamat president de la República, Mr. R. Poincaré, en traduí aqueses pàgines interessants d'una gran actualitat.

«Certament vindrà un dia en el qual la política, tornant a son veritable paper, deixarà d'ésser el recurs dels hàbils i dels intrigants, i arreconant les maniobres deslleals i pèrfides, i l'esperit de corrupció i tota llei de estratègia de dissimulació i subterfugi, esdevindrà ço que cal siga, una ciència moral, expressió de totes les relacions d'interessos, de fets i de costums; en el qual s'imposarà tant a les consciències com als esperits i dictarà les regles del dret de les humanes societats.» Aquesta era l'esperança d'en Gambetta en 1873: i no sembla gens que en 1898, un quart de segle després, la política hagi esdevingut una ciència moral capaç d'imposar-se a les consciències. No sembla pas que s'hagi definitivament alliberat de les «intrigues» i de les «habilitats»; en canvi manta vegada ha cedit sense pudor a l'«esperit de corrupció»; i forçada de rastrejar en mig de les «maniobres», sovint s'ha vist privada, fins avui, d'aixecar-se al nivell d'una doctrina general. Mal compreses i tergiversades quelques idees d'en Gambetta, es permès pensar que no han estat del tot estranyes a aqueix humiliant destí de la política i que, cercant lliurar-se de les il·lusions de la metafísica social, l'oportunisme ha caigut sovint dins la incertitud del mètode com dins la mediocritat de l'expedient. En Gambetta creia que la teoria, a fi de permetre una previsió racional dels fets esdevenidors, calia fonamentar-la damunt una observació prudent dels fets

pressents i passats; i considerava, amb raó, que les lleis dels fenòmens polítics són relatives i ixen de les condicions variables del temps i de les civilitzacions. Aqueixa teoria, però, que no és altra que la de la filosofia positiva o més simplement la del bon sentit, ha sigut crudelment rebaixada, sobre tot en aquests últims temps, fins a deixar tot principi director, i fins a practicar aventurerament l'empirisme més orb i més incoherent. Tothom comprèn, o millor, tothom sent que aqueixa decadència de la política es un començament de perill nacional. Les generals inquietuts se tradueixen en fórmules vagues i banals: «Això s'ha d'acabar. Hi ha quelcom trencat. Això no pot anar». Mes, obeint a tendències contràries i també naturals, els homes de govern s'acostumen a viure amb un mal que coneixen millor que ningú; els homes de l'oposició en desnaturalitzen el caràcter i n'exagereu la gravetat. Els uns tenen, de tart en tart, dins la claror brutal d'un llamp, la clara percepció de la desorganització creixent; ben aviat, però, reprenent una especie de confiança supersticiosa en no sé quina força latent de cohesió social; els altres atribueixen parcialment a les faltes d'alguns ço que essent la falta de tots no es pot en realitat culpar-ne ningú; volen tornar en profit de llurs passions polítiques una situació que ells, tant o més que llurs adversaris hem creat; i proposen a manera de solució, fórmules i apariències. I així és com «això no s'acaba pas» com «això continua marxant» com Deu vol i com «qualque cosa trencada» cada dia —insensiblement— més se trenca.

Des que la Constitució de 1791 i de 1793 proclamaren que la sobeïnia rau en la nació i que ella és una, indivisible,

imprescriptible i inalienable, aqueix principi ha sofert més d'una ensopegada. La sobrerania ha sigut succesivament alienada a individus o proscripita per assemblees invasores. La República fou fundada a fi d'alliberar el poble dels abusos de l'autoritat personal; ha volgut organitzar el govern lliure donant a la democràcia el dret de fer-se representar de mandatari; i per tal que aquests mandatari no tinguessin la temptació de substituir-se a llurs mandants, els confià poders parcials, destruïts i separats. Poc a poc, però, la més lamentable confusió s'és introduïda dins eixes diferents funcions. Cada empleat s'és imaginat que era també un poderdant; cada servidor, amo; cada diputat s'ha cregut personificar el poble. Així s'ha arribat a barrejar dins un paorós desordre, tots els papers i totes les responsabilitats. Tant bé s'és fet, que avui dia no hi ha res dins l'Estat que no estigui mal parat, ni el poder executiu, ni el legislatiu, ni el judicial; i sense congrés, sense revisió, les costums dolentes s'han encarregat de capgirar els elements essencials de la Constitució republicana.

Segons aquesta Constitució hi havia un President i ministres, es a dir, govern; una Cambra i un Senat, es a dir, un Parlament. El President tenia la iniciativa de les lleis concurrentment amb els membres de les dues Cambres, li esqueia disposar de la força armada, nomenar per tots els càrrecs civils i militars, presidir les solemnitats nacionals (art. 3 de la llei de 25-28 febrer 1875). Podia amb l'assentiment del Senat dissoldre la Cambra dels diputats abans de l'expiració del termini legal (art. 5). Tenia el dret de demanar a les Cambres en el termini fixat per sa promulgació, una nova del·liberació de les lleis votades (art. 7 de llei de 16-18 juliol 1875). Negociava i ratificava els tractats (art. 8). De totes aquestes atribucions ne conserva si fa o no fa intacte la última de les previstes per l'article 3 de la llei de febrer: la presidència de las solemnitats nacionals.

Calien al costat del president, ministres, solidariament responsables davant les Cambres de la política general del govern i individualment de llurs actes personals (art. 6 llei febrer). Abans com després del 75 n'hem tingut, realment molts de ministeris; hem tingut però, un poc menys de governs; i jo em pregunto en veritat, com, i quan els ministres seràn amos de governar.

Desde l'hora en que J. J. Weiss descriu amb tanta exactitut com agudesa, una jornada ministerial, no s'ha proporcionat gens més de temps a aquestos elevats presoners de l'Estat. Tenen segons se diu, consell tres vegades la set-

mana, tracten; sens dubte, en aquestes habituals converses, de la política general i dels gran interessos públics. No poden deixar de tenir el sentiment molt enlairat de la missió que els han confiat els atzars de les combinacions parlamentarias. Estàn col·locats prou amunt per tenir visions de conjunt; prou atançats, però, de la democràcia per oir sa veu. Pregunteu al oficial que porti la bandera del regiment si, quant amb la seva mà aguanta el pal no sent una acumulació de valor col·lectiu i un gran augment de coratge.

Aques ministres saben que son els supremes intèrpretes de la voluntat nacional; cada volta que's troben examinen evidentment ço que llurs avis ne deien els grans interessos i dirigeixen amb la força de l'impuls d'un comú pensar, l'acció interior i exterior del govern de França. Desenganyeu-vos. Els gran interessos els ocuparan demà, aquest matí però ¡hi ha tantes petites coses a arreglar!

Tal diputat, descontent del nomenament d'un recaudador de contribucions

interpel·larà a la tarda; cal prevenir els incidents que's produiran durant el debat i les ordres del dia que's presentaran. Tal altre diputat reclama per un protegit la presidència d'un tribunal, que un Senador sol·licita per un altre candidat. Gran conflicte. Qui satisfere? El Senador es fidel; el Diputat inconstant. Se discuteix; i tal com cal, es el diputat que guanya. Toquen les deu, quarts d'onze, toquen les onze. El ministre d'Estat ha rebut importants noves que desitja comunicar al consell; el ministre d'Hisenda és portador d'un pla de reformes que exigeixen un estudi detingut. Que fer? Es tart; el ministre de Governació és esperat dels periodistes vinguts a informar-se. Cal partir. Ademés, no sab el ministre d'Estat millor que ningú el partit que cal pendre? I no es el ministre d'Hisenda el més competent en qüestions financieres? El millor es deixar-los carta blanca. Un altre dia es parlarà de política general; un altre dia es parlarà de França.»

RAYMOND POINCARÉ

Poemes i Sonets

Les oliveres

Quantes vegades els meus ulls vegeren les oliveres fosques, torturades de l'ardència del sol; i jo sentia descloure-s'hi l'encís de la llegenda fet del vent i el cant de les cigales. En l'aspra calda del mig-jorn s'aturen les vespes i les mosques en les branques retortes i en el tany; apar la terra penetrar-se d'aquella somnolencia del cel blavíssim, en quietut, immòbil... En aquesta hora he vist les oliveres al bell costat de la claror dels pàmpols. Ab el cap emboirat, i zumzejant-me els polsos, feia mon camí i la calda em queia assobre. Rústegues venien, pel caminal, les dones amb les amples cistelles vuides de verdura al cap, les galtes roges i les mans morades; les unes, primes; altres, d'abundosa saò, que el moviment feya més plenes i totes, en els ulls duïen la força de les tortes i velles oliveres; ulls clars i durs, metàlics, sense ardència de breus desigs ni inquietuts de somnis.

Sempre per terres de llevant ma vida s'ha escolat mansament. D'infant, la blava serenitat que el cel ens du, quan sembla com mar immòbil de blavor, va fòndre-les en llargues hores d'èxtasi, tranquil·les, serenes com els núvols de la tarda, com el cel blau, com l'ombra d'una vella alzina fosca i torta en el silenci de la montanya.

I quan, després, els somnis dels primers anys de joventut posaven

sobre els meus ulls un vel de melangies, vaig estimar la terra en els crepuscles tardorals, perquè envolten tota l'ànima ab un desig suau d'amar les coses.

Sota les verdes solemnials arcades dels boixos i les albes del jardí, les nostres boques, lliures al matí, pel desig eren cada nit torbades. La difosa claror de les vesprades deixava infondre'ns un subtil verí: la lleu melanconia de sentí remors molt tènues sota les brancades. Fonía's lentament amb la tendresa del nostre cor, la musica d'un vol de fulles mortes. Era una faunesa que forma nova en el seu còs prenía. I al modular d'un màgic fioviol un sol desig les boques ens unía.

Oh malaltia de l'amor, sagrada, encen la febre sobre'ls meus sentits i en la calma sofrenta de les nits deixa que soni la mortal tonada. Espills d'argent que l'heu enmirallada a la dona que aguaiten estremits mos braços, respecte-la, que els ulls fits veuràn per sempre més la enamorada. Quan a l'entorn una dolor reposa la tonada subtil de l'esperança mor lentament sense ressó i es closa la boca amb un profund desig de pau. I l'ànima es consúm de la recança de veu terres sota el cel tan blau.

De l'amor, les vinyes i les noces

Cada any el vi desclou en riallades
les boques que el silenci enmalaltia.
Cada any encén el most en la carn bruna
el desig de que arriuin les nits llargues,
les nits d'hivern, quan la ventada udola,
quan es la cambra benaurat refugi
entre les parets blanques i una pila
d'aigua beneita, de cairrell i aixuta.
Les nits d'hivern s'obliden. Es rienta
la vinya. Les donzelles riuen, corren,
s'escabellen unes a les altres.
La forta flaira del raïm s'aixeca
com una boira i totes elles frissen,
sentint de sobte un foll desig d'estrènyer
les boques tremoloses; i sos llavis
tenen per un moment rojors humides...
Al venir l'aldarull de les veremes
quan el vi corre com la sang dels últims
homes que veneraren el deu Baccus,
cada donzella sent l'alè d'un faune
tot invisible, de pell aspra i llavis
que caldament a frec de coll bateguen.
Es la calda del sol. Però somien
i neguitegen, fins que un home besa
son front en el silenci d'una cambra,
després d'un dia sorollós de noces.
Llavores pensa la donzella en l'aire
clar i vibrant dels dies de verema;
llavores s'enrecorda d'aquells llavis
que al sol sentí vora la pell tant bruna.
Sos ulls no veuen les cortines roges,
ni l'urna de la vella calaixera,
ni les baldes posades de la porta
ni aquella aixuta pila beneïda.
Sols veu la vinya un altre cop, rienta
sota'l cel pur, d'una blavor molt tènue.
Cada bes li recorda aquella flaire
que dels camps com la boira s'aixecava
i li apar que ha sentit una altre volta
el bés de masclé prolongat, que deixa
les pesantors de branca en el seu ventre.

Sens jo mirar-la, ni de lluny, es morta
la font d'on raja la claror dels dies;
lluny d'ella els somnis han perdut sos guies
i es orfa d'ella cada flor coll-torta.
Truco com un somnàmbul a sa porta
i el void respòn amb les melanconies
d'un llarg ressò... Tu, Eros que venies
ab ella, cada jorn, de la sev'horta,
perquè no fàs que torni pietosa.
si fins el plany de soletat es mor?
Are jo vinc per esfullar la rosa
que em donà, i que jo duia vora'l cor:
es marciria en l'ombra desolada
de sa finestra—com sos ulls, tancada.

Al fons d'una arquimesa la he tinguda
l'imatge de la dona que em ferí.
d'amor; es cada tanca un gros rubí
i al centre hi ha una pedra inconeguda.
La clau d'or que l'obria havent perduda,
a través de ella encare poc fruí
de veure-la somriure sols per mí.
amb ulls mig closos i la boca muda.
Aquesta imatge al fons de l'arquimesa,
que es lliure de mon àvida tendresa,
amb set tanques la clau en set rubius.
I mon panteig vull retenir quan mori
perquè la pedra, per on guaito a dins,
amb mon alè agoníac no s'nellori.

ALEXANDRE PLANA

Del Dret Català

La responsabilitat dels tècnics

Les justes paraules del Sr. Viñas i Comas en la enquesta iniciada pel Sr. Bosacoma, culpant notaris i advocats de Catalunya de la depressió del nostre Dret, coincideixen amb les paraules del distingit jurisconsult català señor Maspons expressades en una recent i inèdita Conferència sobre la Rabaça donada a l'Acadèmia de Jurisprudència i Llegislació. Així parla el Sr. Maspons:

Quan el Decret de Nova Planta ens negà el dret a nostre expandiment jurídic, el trasbals que sotraquejà l'ànima catalana fou tant gros, que s'imposà fins a aquelles intel·ligències més privilegiades que per sos estudis, aficions i sentiments, podien dir-se viva encarnació de l'esperit jurídic; i així veiem que Finestres, per exemple, al vessar alguns anys després el doll de sos coneixements en les pàgines d'un llibre, ja ni s'atreveix a escriure un Dret català, sino que fa un tractat en el quel aquest hi apareix en el lloc precisament oposat al que devia ocupar-hi.

Perdurant en essència aquell estat de coses, nosaltres seguim embolcallats de l'atmosfera de preocupació que les negacions que hem de sofrir representen, i res té d'estrany que després de gairebé tres sigles prohibitius, sense adonar-nos-en ens llencem més a una feina de lluita y de protesta, que a una que pugui calificar-se de positiva. I encara hi ha més; i és que com la comanda que el poble ens fa, quan en la persona del client ens demana que volguem fer la defensa de sos drets, forçosament ens encara amb els tribunals de justícia i amb el Suprem sobre tot, la continuïtat d'aquest encarament ens fa veure les institucions i tot el nostre corpus sota un prisma completament fals, perquè ho es el de estudiar-ho, no a la llum del sentiment i de l'actuació dins Catalunya, sino sota la pressió i desig de salvar el cas particularíssim que defensem.

Si poguéssim moure'ns amb la serena independència que porta en si mateix un equilibri jurídic, sens dubte fariem com el rabacer, il·letrat la major part de les vegades, pobre sempre, i sovint sense gran cultura, pero que al pessigollar-li ses ambicions l'exercici senzillíssim de un dret de retracte per exemple, l'instint li fa flairar que aquell acte seu, que de cop i volta el fa senyor i amo únic, l'aboca al cataclisme de matar de retop tota l'organització familiar i amb això en té prou, i rebutja el dret, resisteix la temptació, que no sempre sabem

refusar nosaltres, de salvar el cas concret si per salvar-lo s'ha de matar abans l'institució.

Aital interès, aital lligam en aquest sentit, fatal amb la mesquinesa dels interessos particularíssims, i la necessitat de defensar nostre patrimoni jurídic en una lluita contra l'absorció central, ens ha desplaçat, fent que desviéssim la mirada amb la qual havíem de sadollar-nos de realitat: i per molta voluntat que tinguem no arriarem mai a infiltrar la sava fecondant de les coses vives en el cos de nostre Dret, fins que ens identifiquem amb els batecs i les més mínimes evolucions de l'esperit jurídic del poble que el viu.

Es més gran el problema, perquè no té termes mitjos que ens puguin donar la pau sempre dolorosa de les transaccions: o revivim el Dret o de una manera indefectible el conduïrem a una mort vergonyosa; i no cal discórrer molt per a topar amb comprovacions que convencin, que aquí hi ha ben patent el cas mateix de la rabaça morta.

El conflicte que l'ha trasbalsat, el veritable cataclisme produït en la institució, que ha fet allunyar als vinyaters i abominar de les fórmules, aquest divorci frapant, ens ha esclatat a les mans: i l'hem vist abans de produir-se i hem seguit pas a pas sa preparació i veient-lo venir, ni l'hem pogut ni l'hem sabut evitar.

Es veritat que no ens tocava a nosaltres fer una llei, ni érem el Suprem per imposar criteris, però fixem-nos-hi en els fets: mentres el mon pagès lluitava amb les dificultats material i jurídiques a l'hora s'afermava tot seguit en un criteri nou; i nosaltres que durant sigles havíem conservat una unitat de criteri absoluta, al veure el cas començarem de teoritzar sobre la qüestió: i aparegué el criteri de la societat, de la parceria, i el de l'arrendament; i parlarem als vinyaters de la superfície, i de l'incompatibilitat de les prestacions enfitèutiques amb l'esperit de la moderna democràcia, i dels ressabis senyorials del tractes; i defensarem el dret de redempció perquè una llei l'otorgava, i ens férem fermes en la inaplicació del deshauci quan un rabacer ho volia, i tot això amb el més lloable zel i bon desig: més vegi's lo que ha succeït, no hi ha perquè distreçar-nos la realitat; de fet fins aquella intervenció natural que havíem de tenir en relació amb la forma

del contracte els vinyaters ens l'han defugit: el seu món es mou tot sol.

Vol dir això que nosaltres haguem enfondit més la mirada en les entranyes de l'institució, haguem perfeccionat els mètodes d'estudi o disposat de fonts noves de coneixement? No ens hi il·lusio-nem, que la causa es la ben altre, de que ens hem precisament allunyat de la institució.

En les inquietuts vaguistes i el desgavellament social que al present desballesta la vida de l'Anglaterra, la Escòcia i el país de Gales, s'han deixat sentir les veus d'aquells homes eminents en les coses socials, que en els moments d'angoixa han sigut preguntats com oracles, i Wells, el nom del qual es prou conegut per calificar-lo, deia fa poc que sens dubte una de les causes que més han contribuït a la mort del prestigi de les Trades Unions i demés associacions obreres, llençant els treballadors a un atomisme que els ha portat al desastre, es el fet de que gairebé sens excepció la direcció d'elles ha sigut exercida per homes de gran voluntat, pero que no sentien la causa viva del problema: i sobre tot, per juristes que al enfocar una qüestió l'han vist sempre no sota el prisma i l'ambient en que s'ha produït, sino sota l'altre purament teòric dels principis i legalismes; per això les solucions han tingut sempre la tara d'una manca de realitat que ha fet esclatar el moviment d'emancipació obrera.

En ordre molt diferent, pero que no per això deixa de tenir certa similitud, aquest es també el cas nostre: si volem assolir ço que ha estat l'ideal de sempre de totes les corporacions jurídiques de Catalunya, i amb elles de tot un poble que sempre l'hem tingut en això identificat, si volem salvar el nostre patrimoni jurídic, lluitant com fins ara, hem de fer ademés l'esforç de sustraur-ns a l'atmosfera de negociació de la qual ens veiem embolcallats i entregar-nos de plè al treball de identificar-nos amb la realitat; hem d'acudir a recullir el goteig de les fonts vives del dret, hem d'estudiar minuciosament els batecs de nostre esperit jurídic i desenterrar el doll abundosíssim que hem deixat estancat fins ara, en les obres de nostres autors clàssics.

Fins suposant que tinguéssim la facultat dellegislar-nos, i fóssim nosaltres el Suprem davant d'un poble que com va dir un dels Reis d'Aragó, es un dels més lliures de la terra, fins allavors, hauríem d'acudir a aqueixes obres, a les costums, per trobar l'interpretació justa del cas: el sentit d'una actuació i el seu esperit, sols ens el poden explicar amb el seu formosíssim casuisme els costums, i els clàssics que no feren altre

cosa que escriure-ls; molt més cal fer-ho avui en que no sols no ens podem regir, sino que som regits amb esperit contrari.

Per això si fem l'Apendix i no volem que neixi mort i sigui tot seguit desestimat del poble, hem de fer-lo més que de regles de dret, de principis generals amplíssims, en els que pugui expandir-s'hi sense entorpiraments ni lligams amenaçadors tot l'esperit de llibertat de la ànima catalana, enemiga indoblegable de imposicions i definicionismes,

Si regiréssim els llibres d'aquest nostres autors clàssics, esplèndides dreçanes a on deixem jaure inútil un tresor inagotable, veuríem quina radiant apologia fan tots ells de l'actuació popular, consagrant la força del costum, que les propies constitucions de Catalunya ja posen en lloc a voltes superior a la llei i tot. Vegis al atzar lo que per exemple diu Peguera a la rúbrica 28 de la seva *Praxis civilis*.

«Certament encara que a Catalunya

les Sentències no tenen força de llei, si consagren la costum, a elles s'ha d'atendre; perque en aquest cas més s'ha de dir que s'està a ço que la costum vol que a la Sentència; i a ella ha de atendre el jutge, fins en el supost en que la comú opinió dels autors sigui a ella contraria, i segons lo que la costum vol deu judicar, i lo que es més, aixís deu fer-ho fins en el cas en que no deu admetre's la costum contra llei »

Aquesta es la doctrina que escriuen els jurisconsuls, quan vivien identificats amb l'esperit jurídic de Catalunya, entemps que tenia la plenitud de son expandiment; avui tots nosaltres fonamentem els escrits amb Sentències d'un Suprem que ni sent ni vol lo nostre: ni recullim ni atenem la nostra propia actuació jurídica, i en el frenètic actuar de la vida moderna, potser oblidem massa sovint, que mai ha estat tan cert com avui, que els pobles sols tenen en definitiva lo que es saben merèixer.

F. MASPONS ANGLASELL.

Barcelonins i Barcelonins

Un titol clar, diàfan, que ell tot sol sigui l'article, es certament agradable. Però també ho es un titol que, essent clar i diàfan i adhuc una mica rioler, tinga un punt d'enigmàtic. Aquell punt d'enigmàtic que pot desfer el qui en posseeix el sentit, amb mitja paraula, i que aixís i tot, perllonga.

¡Barcelonins i Barcelonins!... Com si diguessim: partidaris de que Barcelona sigui pulcra i joiosa, i adversaris de totes les propostes—passades, actuals i futures—de portada d'aigües.

Perque el problema de la portada d'aigües no n'hi ha prou d'estudiarlo en el seu aspecte sanitari, ni en l'econòmic, nien el jurídic, ni en el geològic... Cal, també, estudiar-lo en el seu caire psicològic. Justament en el secret del temperament rauen els més grossos problemes de l'Humanitat.

Ara que tothom mira cap a Casa la Ciutat—de caseta estant—fora curiós, al flemàtic observador, esguardar els pacífics barcelonins, de Casa la Ciutat estant: veure les seves cares, sobtar les seves dites, treure l'entrellat d'aquell raurau que cada un porta dintre la seva mica d'esperit com un corcò mecànic i que si'ls el feiem explicar per pessetes menudes, no en sabrien donar raó precisa, com no la donarien d'aquella seva beatitut corporal de les primícies d'un àpat.

Com en la taula d'un Judici Final, els veuria destriats en dos bàndols. A l'un cantó—per definir-los amb un exemple

—els qui troben que l'estat de matrimoni es un galant estat i per tant, no's mostren exigents. A l'altre banda els qui troben qu'el dot d'una pubilla es un galant negoci i per tant exalten la santedat del setè sagrament i es mostren rigorosíssims en l'el·lecció i parlen de dots de bonesa, de talent, de beutat, d'elegancia, de pietat, de juvenesa, de lledesma niçaga, sense esmentar mai—jes clar!—la veritable dot breçolada, a manca de glasses de fantasia, en els econòmics coixins de la seva deria.

Els uns son els homens de les calaverades ruinoses... com la Exposició Universal del 88, o el Pressupost de Cultura, o la Pseudo-Reforma alhora vandàlica—per via de transacció—i civilista. Son els homens dels empedrats urbans i de les vies radials, els homens dels Museus, de la xarxa de clavegueres, de les institucions culturals, de les Mancomunitats, de la Universitat Industrial...

Els altres son els pràctics, els positivistes. Aquests senyors solen ser molt metòdics. A casa seva gasten una módica suma d'aigua de Dos Rius: la justa per la bugada i per esbandir-se discretament les terenyines dels ulls. Envien la criada a la font, perque no beuen altre aigua que la de Moncada. Aquests senyors s'esgarrifen i comenten indignats com els apóstols quan eren pescadors supernumeraris, la dilapidació d'aquell bé de Deu d'ungüents de la Magdalena.

D'aquests darrers n'hi ha uns quants

que paguen matrícula de contribució industrial per l'exercici de la professió mèdica i—es clar!—els, d'entre ells, que no tenen massa feina, s'encarreguen, amb el beneplàcit dels altres, d'encarri-llar el Col·legi. Entenen tant d'aigües com el flemàtic observador, però, això d'haver-se passat metge, consideren que dona un cert dret a parlar-ne amb aire pericial, amb una competència parella a la dels clergues que es fiquen en política. I hi donen cullarada, la cullarada d'una junta anònima als efectes de la celebritat.

Els més desenfeinats—que solen ser micers fracassats, qui s'arrasseran en el cataus burocràtics—com han de matar més estona de temps, cerquen maledicències de més llarga cúa... Hi ha qui diu que l'Abadal *també hi suca*.

En això del cobrar l'observador comença de sospitar si els que cobren son potser—contra el que tothom ve dient—els que critiquen, els qui no fan, ni deixen fer. Sempre s'ha escrit que lo més fort és lo *statu quo*, son els interessos creats... ¿Perquè no han de ser aquests els qui donguin primes? El cridar i el criticar bé podria ser un volpelatge per desviar sospites. Sí, senyors, el flemàtic observador comença de sospitar.

Però dèiem que aquests senyors solen ser molt metòdics. Cada dia al llevar-se—si es una tongada d'Ajuntament renovador—miren el diari a veure si hi cacen alguna mala intenció de portada d'aigües. Ve qu'un Ajuntament fa uns estudis i s'emparaula amb un concessionari d'aigües de muntanya: el titllen de somnía-truites i esvalota-críes. Ve que un altre Ajuntament obre un concurs: el bescanten per meticulós i cerca-licitadors. Ve que l'Ajuntament s'atura més amb una proposta que amb les altres; alaben les altres i murmuren de la ignoscent parella. Ve que l'Ajuntament està decidit, i a punt de fer un cop de cap; aleshores els nostres pacífics ciutadans arriben al *delirium tremens*, compatible amb una còmoda butaca. S'enterneixen amb el marquès esquerrà qui actua de *leader* circumstancial dels prejudicis atàvics.

Conviden a ser-hi a tots els qui es sentin amb cor per *reventar* el projecte. El palpen i maseguen en totes les seves facetes: la econòmica, la sanitària, la geològica, la industrial... Troben que això de dur aigua a Barcelona es té de fer amb molt de compte. S'ha d'analitzar, s'ha de purificar molt: una, dugues, tres i set vegades, com si'ls barcelonins tinguessin set vides per esperar.

Mentres ells purifiquen o tracten de purificar l'aigua, els arbres s'esmušteixen, el tifus campa com un ciutadà més, les clavagueres no son prou ben olents,

i els brolladors fan tintines com un ubriac. Mercès a ells, Barcelona, tot volent aigua pura, es mor de set.

Es lo que passa amb tots els integristes. El seu puritanisme és un bé pitjor. El bé absolut entre els humans es un impossible, una divinitat falsa—perque es una mentida—que s'identifica amb la seva ombra, amb el mal absolut.

El seu puritanisme és faritzàic. Si no ho fos, no acceptarien com el talmud, les crítiques fàcils i superficials que els serveixen per lleminadura.

S'escandalitzen de les impureses de la realitat, que's facin tractes amb una companyia concreta—antipàtica potser—però amb llibres de comptabilitat, amb justificants documentals, amb llarga historia industrial i mercantil, amb maquinaries que funcionen, amb xarxes de distribució, amb aigua aforable, amb les concessions regularitzades... I s'enamoren o ho simulen, per roncejar, de les aigües del Balira o del Tordera o d'altre tocom, i aplaudeixen un projecte abans de constatar els inconvenients que la seva realització portaria.

Els municipals—es a dir, el deute municipal—son el seu termòmetre. Animes petites, son aptes no més pel petit negoci vegetatiu de tallar el cupó i d'anquilosar-se dins la botigueta tradicional. Are, parlen d'altres projectes caríssims, però la seva xarrameca és de botiguer-trafica. ¡Deu nos en guard que l'Ajuntament s'embranqués a seguir els seus consells! Aleshores els anatemes d'aquests meteixos inútils ciutadans serien més tràgics encara.

Per acabar amb un símil, els del primer bándol son els que en pocs o molts diners saben firar bellament la dona. Els altres no li fan mai present de res... De la lluna de mel ença que, displicents per les vulgars *creacions* de la nostra moda, tenen encarregat a París, un capell hiperbòlic que mai no acaba d'arribar.

PUCK

El millor **Cafè** es el torrefacte de **La Estrella - Carme**, (Davant de Betlèm).

A Apol·ló Piti

(HIMNE HOMÈRIC)

Oh sobirà, tu posseeixes la Licia, l'amable Meonia i la marítima Milet, ciutat cobejable, però d'altra part domines en gran manera Delos banyada per totes bandes.

El fill de la gloriosíssima Leto se'n va sonant la còncava lira cap a la pedregosa Pito portant divins i olorosos vestits: i la seva lira sota'l plectre d'or produeix un sò cobejable. D'allí se'n va, com el pensament, de la terra a l'Olimp; vers el palau de Zeus, a l'aplec dels déus, i de seguida curen els immortals de la cítara i el cant; i a l'ensem totes les Muses alternant amb llur formosa veu celebren els dons eternals del déus i les desgracies dels homens, que les reben de les immortals deïtats, vivint sense seny i perplexes, sense poder trobar remei per la mort i socors contra la velleja.

Allavores les Càrites, de formoses trenes, i les Hores benevolents amb Harmonia, Heba i Afrodita, la filla de Zeus, dancen agafant-se de les mans; i també Àrtemis la que's complau a tirar sagetes, criada amb Apol·ló, no lletja ni petita, sinó gran per son aspecte i d'admirable rostre. I Ares i el que veu de lluny, l'Argifont, juguen amb elles mentres Febos sona la cítara i camina bellament i majestuosa, i amb resplendor fulgura al

seu voltant juntant-se amb el miralleig dels peus i de la ben filada túnica, i s'alegra en gran manera l'esperit de Leto, la de trenes d'or, i del pròvid Zeus al contemplar llur fill mentres juga amb els déus immortals.

Mes com te cantaré a tu que ets celebrat de totes maneres en nombrosos himnes? Et cantaré com a pretendent i enamorat, quan cercaves la verge Atzantida amb Isquis, semblant a un déu, l'Elationida de cavalls formosos? o amb Forbant, fill de Triopas o amb Ereuteu, o amb Leucip i l'esposa de Leucip a peu o amb els cavalls? mes no per això cedí Triopas; o quan anaves per la terra cercant el primer oracle pels homes? oh Apol·ló, que de lluny fereixes!

Primerament descendires de l'Olimp a la Pieria, passares prop de Lecton arenosa i d'Enienes, anares als Perrebs i aviat fores a Iolcos, dirigint-te després a Ceneu i a Eubea, famosa per les seves naus. T'aturares a la plana de Lelant i no li plagué al teu esperit bastir-hi un temple i un bosc sagrat ple d'arbres. D'allí, travessant l'Eurip, oh Apol·ló que de lluny fereixes! pujares a la santa i verda muntanya: i aviat partires, encaminant-te a Micalès i a Teumès, que ofereix un llit d'herba atapeïda, arribant a Tebes, lloc cobert de selves. Cap mortal no habitava encara a la sagrada Tebes, encara no existien ni sendes ni ca-

mins a la seva plana fèrtil en blat, mes en canvi tenia boscos. Avançares més, oh Apol·ló, que de lluny fereixes, i arribares a Onquest, magnífic bosc sagrat de Poseidó; on el cavall acabat de sotmetre, agobiat, reprèn alè tirant formosos carros: l'auriga, tot i essent destre, fa camí havent saltat a terra desde'l seu lloc; i els cavalls abandonats de llur conductor fan aleshores ressonar els carros buits: si els porten al bosc sagrat ple d'arbres, tenen cura dels cavalls, i inclinant els carros els deixen allí; — car aital fou el rite desde un principi — i mentres aquells pregunten al sobirà, la Mera del déu guarda el carro.

Passares més endavant; oh Apol·ló, que de lluny fereixes; arribares, atravesant-lo després, al Cefis de formós corrent, que desde Lilea espandeix l'aigua de bell curs, oh lluny-feridor, i també a Ocalea, la de moltes torres, i a l'herbosa Haliart. Et dirigires després cap a Telfusa; aquella pròspera terra et plagué per bastir-hi el teu temple i el bosc sagrat ple d'arbres; i et parares molt aprop d'ella, dient-li aquestes paraules:

«—Telfusa! penso bastir aquí un bellíssim temple, oracle pels homes que sempre em portaran complides hecatombes: i tant aquells que posseeixen el ric Peloponès com els d'Europa i de les illes que'l mar envolta, el consultaran, car a tots ells anunciaré les verídiques decisions, vaticinant en el temple opulent.»

Així parlant Febos Apol·ló posà els fonaments: amples, molt llargs i sòlids; mes al veure-ho s'airà el cor de Telfusa que li digué aquestes paraules:

«—Oh sobirà Febos, que de lluny fereixes! suggeriré un pensament al teu esperit, ja que penses bastir aquí un temple molt bell perquè sigui l'oracle dels homes que aquí sempre portaran complides hecatombes; jo't parlaré i tu retén en el teu esperit això que't diré.

Sempre t'enutjarà el soroll de les ràpides eugues i dels muls que s'abeuren a les meves fonts sagrades; i aquí, tots els homes s'estimaràn més veure carros ben construïts i el brogit de lleugers corcers que no pas el teu gran temple i les moltes riqueses que contingui. Mes si et deixes persuadir, ja que ets, oh sobirà!, més poderós i més noble que jo, essent la teva força immensa, fes-lo a Crisa, sota les sinuositats del Parnàs. Allí els carros formosos no t'enutjaràn ni hi haurà el soroll dels cavalls de peus lleugers al voltant de l'ara ben bastida, sinó que tranquilament les il·lustres tribus dels homes portaran llurs presents al déu invocat amb el crit d'*Ié Peán!*: i tu, amb l'esperit vessant de joia, rebràs les formoses ofrenes dels veïns.»

Així parlant, Telfusa persuadí el cor del que de lluny fereix perquè en sa encontrada la gloria fos per ella i no pel lluny-feridor. Allavors, oh Apol·ló, que de lluny fereixes, te'n anares més enllà i arribares a la ciutat dels Flegis violents que viuen sobre la terra, en una formosa vall aprop del llac Cefis, sense curar de Zeus. D'allí amb agilitat pujares corrents al coll de la muntanya i arribares sota'l Parnàs ple de neus, a Crisa, en el flanc que mira al Zèfir: assobre hi està sospesa la roca i assota s'estén la vall pregona i aspra. Allí el sobirà Febos Apol·ló es decidí a bastir el santuari y digué aquestes amables paraules:

«—Aquí penso bastir un bellíssim temple establint-hi un oracle pels homes, que sempre em portaran complides hecatombes; i tant aquells que posseeixen el fèrtil Peloponès com els d'Europa i de les illes que'l mar envolta, el consultaran, car a tots ells anunciaré les verídiques decisions, profetitzant en el temple opulent.»

Això dient, Febos Apol·ló disposà els fonaments amples, molt llargs i sòlids;

assobre, Trofoni i Agamedes, fill d'Erigin, benvolguts dels déus immortals, hi posaren el llindar de pedra; i, al seu entorn, tribus incomputables d'homes construïren el temple amb pedres polides perquè fos sempre digne d'ésser cantat.

Aprop d'allí hi havia una font de bell corrent on el sobirà fill de Zeus occidí amb son arc potent una draguessa corpulent i ben pascuda, monstre cruel, que causava als homes moltíssims mals sobre la terra, i també a les ovelles de gràcils cames, essent un sagnant flagell.

En altre temps, havent-lo rebut d'Hera, la de trono d'or, crià el terrible i funest Tifaó, flagell dels mortals; que Hera infantà plena d'ira contra'l pare Zeus, quan el Cronida de son mateix cap engendrà la gloriósissima Atenea. Allavors s'airà la veneranda Hera i digué als immortals reunits:

«—Escolteu-me tots, déus i deesses, ja que Zeus, el que'ls núvols acobla, és el primer a menysprear-me, amb tot i haver-me fet la seva esposa d'honestos pensaments. Sense'l meu concurs ha infantat Atenea la d'ulls esplendents, que s'assenyala entre tots els immortals, mentre que, feble entre tots els déus i de peus estrafets, nasqué el meu fill Hefest, infantat per mi, i havent-lo agafat tot seguit amb les mans, el vaig precipitar a l'ample mar; mes la filla de Neureu, Tetis, la de peus d'argent, el va rebre i curà d'ell amb les seves germanes. Altrament hauria Zeus de complaure els déus benaurats.

Oh funest i artificiós! què és això que penses? com gosares engendrar tot sol Atenea, la d'ulls esplendents? Que potser jo no l'hauria infantada? i amb tot i això soc anomenada la teva muller entre'ls immortals que l'ample cel posseeixen! Pensa-ho, no sigui que jo mediti algun mal per a tu. Mes ara, jo m'enginyaré perquè arribi a nàixer un fill meu que s'assenyali entre'ls déus im-

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Un monument de les lletres catalanes

Obres completes

de l'Ilm. Sr. Dr. D. Josep Torras i Bages, bisbe de Vich

S'està ja ultimant el primer volum d'aquesta magnífica col·lecció que sortirà a mitjant Febrer. Donades les materies recollides fins ara podem assegurar que l'obra sencera constarà al menys de set volums d'unes quatre centes planes cada un de 22 1/2 x 14 1/2 cms., paper extra i acuradíssima impressió, tal com pertocava a la que és sens dubte l'obra més capdal, mes ferma d'idees, d'orientacions i de ensenyances que de sis sigles ençà s'escriu, en llengua catalana.

Es tal l'altesa de mires del sabi bisbe de Vich i tant universal l'aplicació de la seva doctrina lluminosa a tots els problemes més candents de la societat moderna en general, i de l'espanyola i catalana en particular, que estimem necessaria la seva lectura a les persones de tots els camps que es preocupen de la cultura i vitalitat catalana.

No essent-nos possible fixar encara el preu global pels qui desitgin suscriure-s'hi, per tal que no sabèm encara del cert els volums que farà, podem dir que els qui s'hi suscriuin per endavant, amb pac a la avençada, tindran, pel preu de la rústega, tota la col·lecció enquadernada luxosament amb tela i retols daurats.

Hi ha una curtíssima edició de paper de fil.

mortals sense que per això deshonori el teu sacre tàlem, que és també el meu. I no freqüentaré el teu llit, sinó que, allunyada de tu, romandré entre'ls déus immortals.»

Així parlant, se partí de les deïtats amb cor irat. Desseguida la veneranda Hera, la dels ulls de bou, pregà, i colpint la terra amb la mà estesa, digué aquestes paraules:

«— Sentiu-me, oh Terra, i adalt l'ample Cel, i vosaltres, déus Titans, els qui habiteu sota terra al voltant del gran Tàrtar i dels quals nasqueren els homes i els déus; escolteu-me, ara, tots i concediu-me un fill sense'ls concurs de Zeus, que no li sigui inferior en força, sinó que encara el sobrepassi, com a Cronos Zeus el longivident.»

Així parlant, donà cops al sòl amb sa mà vigorosa, s'agità la Terra vivificadora, i Hera s'alegrà en l'esperit de veure-ho, car cregué que son desig s'era complert.

Desde allavores fins que no hagué passat un any no anà al llit del pròvid Zeus, ni al molt ben treballat setial, com abans, on seguda, meditava astuts dissignis, sinó que romaní en el temple freqüentat per nombrosos suplicants, delectant-se amb els seus sacrificis, la veneranda Hera, la d'ulls de bou.

Mes quan passaren els mesos i els dies, complint l'any sa revolució i retornant les estacions, ella infantà el funest i terrible Tifaó, no parell als déus ni als mortals, flagell dels homes. Allavores la veneranda Hera, la dels ulls de bou, el portà, havent-lo prè, i donà el malvat a la malvada. Ella el prengué i fou ell origen de moltíssims de mals per la raça il·lustre dels homes.

Abans que el sobirà Apol·ló, que de lluny fereix, li gités un tret vigorós, duia a tots els que la trobaven llur dia fatal; mes llavors la draguessa, sofrint penosos dolors i respirant fadigosament, jagué revolcant-se per la terra. Deixà escapar un crit terrible i inexpressable i recargolant-se sovint, adés en un indret adés en un altre de la selva, perdé la vida exhalant un alè sagnant. I Febos Apolló se'n glorià dient:

«— Podreix-te ara, aquí, sobre la terra nodridora d'homes. Ja no seràs la terrible perdició dels homes vivents, els qui menjant el fruits de la terra, que tot ho nodreix, aquí portaran complides hecatombes. I ni el cruel Tifaó, ni l'odiosa Quimera allunyaràn de tu la mort funesta; sinó que't podrirà la negra Terra i l'esplendent Hiperió.»

Així parlà vanant-se, i la foscuria cobrí els ulls de la draguessa: i per què la hi podrí la força sagrada d'Helios, aquell lloc s'anomena de llavors ençà Pito, i al sobirà li diuen de sobrenom

Piti, ja que allí la força d'Helios penetrant podria el monstre.

Quan Febos Apol·ló hagué conegut en son esperit que la font de corrent formós l'havia enganyat, es dirigí a Telfusa, ple d'ira; aviat hi arribà: i atançant-se an ella li digué aquestes paraules:

«— Telfusa, ja que volgues enganjar el meu esperit, no ha pas de córrer més la teva aigua de bell corrent, posseïnt aquesta agradable terra. També aquí es trobarà la meva gloria i no solament la teva.»

Digué, i el sobirà Apol·ló, que de lluny fereix, va empènyer un cingle, amb escampall de pedres, colgant el corrent, i molt aprop de la font de formosa carrera construï un altar en el bosc sagrat ple d'arbres. Allí tots anomenen Telfusi al sobirà quan l'invoquen, a causa d'haver deshonorat el corrent de la sagrada Telfusa.

I allavors Febos Apol·ló cogità en son ànima quins homes podia iniciar en els religiosos misteris, per servir-lo a la rocosa Pito. Mentre això pensava, vegé sobre la mar vinosa una lleugera nau, on hi havia molts i excel·lents homes: Cretesos de Cnossos, la ciutat de Minos, els quals oferirien els sacrificis al sobirà i anunciarien els oracles que Febos Apol·ló, el del glavi d'or, pronunciés al vaticinar desde les profunditats del llorer sota'l Parnàs.

Els navegaven per llurs afers i per obtenir riqueses dins una negra nau cap a l'arenosa Pilos i els homens allí nascuts. Allavors fou quan els trobà Febos Apol·ló.

Llençant-se a la mar, amb el cos semblant a un delfí, saltà dins la ràpida nau on s'ajegué, monstre gran i terrible: qui el veia, volia llençar-lo; mes el monstre agitava per tot arreu el navili commovent-ne el fustam.

Els seien i romanien silenciosos i astorats, sense deslligar els aparells en el cóncau i negre vaixell, i ni çaven la vela de la nau de negre proa, sinó que, com primerament, restaven vora'ls remes. Així navegaren; i el Notos violent empenyia la ràpida nau. Primer passaren vora Malea i la terra laconia, i arribaren a Elos, ciutat situada prop de la mar, i a Tènar la terra d'Helios, el que alegra els mortals, on les ovelles d'espessa llana d'Helios sobirà sempre pasturen havent una agradívola terra. Ells allí volien aturar la nau, i, sortint-ne, admirar el gran prodigi, veure'l amb llurs propis ulls i saber si el monstreromandria a la coberta de la cóncava nau o bé si es llençaria impetuósament a les ones del mar, abundós en peixos; mes la nau ben construïda no obeïa pas el timó, sinó que, passant al llarg del fèrtil Peloponès, continuà el camí; i, amb

ajuda del vent el sobirà Apol·ló, que de lluny fereix, amb facilitat la dirigí. Fent camí, arribà a Arena, a l'agradable Argifea, a Trion, gual de l'Alfeu, a la ben bastida Epi, a l'arenosa Pilos, i als allí nats. Es dirigí per devora Crunos, Calcis, Dima i la divina Èlida que'ls Epeus dominen; quan ella passava per Feres, alegrada pel vent de Zeus, entre núvols aparegueren l'elevada muntanya d'Itaca, Duliqui, Sama i Zacinte coberta de boscos». Mes quan hagueren passat al llarg tot el Peloponès. prestament els aparegué el golf immens de Crisa, que separa el fèrtil Peloponès. Arribà el gran Zèfir, serè, enviat de Zeus, llençant-se amb impetuositat de l'èter perquè la nau, corrent, acabés d'atruessar amb gran pressa l'aigua salada de la mar. Després, navegant de cara a l'aurora i al sol i guiant-los el sobirà Apol·ló, fill de Zeus, arribaren al port de Crisa, exposada al sol i abundosa en vinyes, i la nau que per la mar camina, rasà lleugerament les arenès.

Allavores el sobirà Apol·ló, que de lluny fereix, es llença desde'l vaixell semblant a un astre en mig del jorn: en volaven moltíssimes espurnes i son esclat arribava al cel; i s'endinsà al santuari per entre'ls trespeus valiosos. Hi encengué foc fent resplendir les seves armes: l'esclat embolcallà tota Crisa; per l'impuls de Febos llençaren crits les esposes i les filles de formoses cintures dels crisencs, i una gran temença s'apoderà de cadascuna.

Allavors ell saltà altra volta, volant com el pensament assobre la nau, semblant a un home en la flor de l'edat, robust i en la primera juvenesa amb la cabellera flotant sobre les amples espatlles; i parlant-los els digué aquestes alades paraules:

«— Oh forasters! qui sou i d'on veniu pels humits senders? aneu per negocis o bé a la ventura com vaguen per la mar els pirates, exposant la llur vida i duent calamitats als estrangers? perquè resteu així, inquietos, sense saltar en terra després de recollir els aparells de la negra nau? puix aquest es el costum dels homes laboriosos quan del mar arriben a la terra amb el negre vaixell, aclaparats per la fadiga; i s'apodera d'ells tot-d'una el desig del dolç menjar.»

Així parlà, els desvetllà l'ardidesa en el pit, i el patró dels cretencs, respondent-li, així digué:

«— Foraster, ja que als mortals no t'assembles ni en el cos ni en el natural, sinó als immortals déus, sigues-nos propici!; i si per cas fossis algú dels homes mortals, salut i gran alegria sien amb tu i que'ls déus et concedeixin be-

naurança! Mes digues-nos la veritat perquè la conegui bé: de quin poble ets? de quina terra? quins mortals t'engendraren? Pensant altres coses, navegàvem pel gran abís cap a Pilos desde Creta d'on ens vanem que procedeix la nostra raça; però arribàrem aquí per força, amb la nau, desitjosos del retorn per un altre camí i una altra ruta; mes segurament algú dels immortals ens portà aquí sense que nosaltres ho volguéssim.»

Contestant-los els digué Apol·ló, el que de lluny fereix:

«—Forasters! certament abans vivíeu a Cnossos, abundosa en arbres, mes ara, cap de vosaltres retornarà vers l'amable ciutat, la bella casa i l'esposa; sinó que aquí curareu del meu temple opulent, honorats de moltíssims homes.»

Jo soc fill de Zeus i em gloriejo d'ésser Apol·ló; vos he dut aquí pel gran abís de la mar, sense voler-vos res de mal, perquè cureu del meu temple opulent, al qual tots els homes reten molta honor; i coneixent les volences dels immortals, per llur voler us veureu honorats continuament, tots els dies, per sempre més.

Mes, eia!, tal com vos diré, obeiu-me tot seguit: abans de tot abaixeu les velles, deslligant les corretges, després porteu la lleugera nau a terra ferma i treieu el carregament i els aparells del proporcionat vaixell, bastiu un altar a la vora de la mar, fent-hi cremar foc i oferint en sacrifici blanques farines; i pregueu, romanent drets a l'entorn de l'ara. Ja que de primer vaig saltar sobre la ràpida nau en la mar boirosa, semblant a un delfí, invoqueu-me com a delfí, i l'altar que també l'anomenarem delfí, sempre serà famós. Mengeu després vora la ràpida i fosca nau i feu libacions als déus benaurats que l'Olimp posseeixen. I quan haureu satisfet el desig d'aliment dolç com la mel, veniu-vos en amb mi cantant *Ié Peàn* fins que arribeu al lloc on guardareu el temple opulent.»

Així parlà, i ells l'escoltaren amb atenció i l'obeïren. Primerament arriaren la vela deslligant la corretja i baixaren el pal sobre'l cavallet amb ajuda dels cordatges; i això fet, saltaren a la platja de la mar. Traient-la d'allí portaren la nau en terra ferma, damunt la sorra, sostenint-la amb grans puntals; i bastiren un altar a la vora de la mar i encenent-hi foc i oferint en sacrifici blanques farines, pregaren, com els ho havia manat, romanent drets a l'entorn de l'ara. Menjaren després vora'l ràpid i negre vaixell i oferiren libacions als déus benaurats, que l'Olimp posseeixen. I quan fou satisfet llur desig de menjar i

beure, partiren: els conduïa el sobirà Apol·ló, fill de Zeus, tenint la lira en ses mans i tocant-la delitósament, caminant bellament i majestuosa; i els cretesos, petjant amb sos peus la terra, el seguïen cap a Pito cantant *Ié Peàn*, com se fa en els peans dels cretesos, als quals la divina Musa desvetlla en llur pit dolcíssims cants.

Pujaren sense cansar-se al turó i havent arribat promptament al Parnàs i al lloc delitós on havien de viure honorats de moltíssims homes, el guia els mostrà el santuari venerable i el ric temple; llur esperit es commogué en el pit, i el patró dels cretesos, interrogant el déu, així digué:

«—Oh sobirà! ja que lluny dels amics i del sol de la patria ens conduïres tal com plagué al teu esperit, t'exhortem que'ns diguis com hem de viure, puix aquí no's cull vi ni hi ha delitoses i belles prades, per poder-hi ben viure i acompanyar els homes.»

Apol·ló, el fill de Zeus, respongué somrient:

«—Homes sense seny, i tant malaurats que aneu cercant neguits, treballs penosos i angoixes en vostra ànima! fàcilment vos ho diré, infont-ho en el vostre esperit.

Que cada un tingui sempre en sa destra un coltell per degollar ovelles sense treva, car sense interrupció n'hi haurà en abundància, perquè me les oferiran les il·lustres tribus dels homes. Servéu

el temple, acolliu les gents que aquí s'apleguin i sobre tot compliu bé les meves voluntats,

encara que's pronuncii alguna vana paraula o es faci alguna obra o violència tal com és costum entre'ls homes mortals; tot seguit, altres senyors haureu, restant per necessitat sota llur dominació, per tots els dies».

Tota cosa et fou dita, tu ara guarda-ho en el teu cor.

Així, donc, salut, oh fill de Zeus i de Leto! i jo'm recordaré de tu i d'un altre cant.

DR. PERE BOSCH GIMPERA, trad.

¡Refredat!

Es gairebé cometre un suïcidí el confiar en la quinina sola, el whiskey o certs *brevatges casolans* pel guariment dels refredats, tant generals ara a tota Espanya.—Ningú hauria de descuidar un refredat, perquè freqüentment degenera en pulmonia o influença, i devegades en consumpció.—El resultat dels anomenats remeis de refredats es difícil de saber; el que es ben segur es que no hi ha refredat recent, crònic o agut, per molest i obstinat que siga, que no alleugin desseguida i no guareixin eficaçment en vintiquatre hores els **PELLETS DEL DOCTOR MACKENZY**.—Suspenen els estornuts, la mucositat del nas i el llagrima febril dels ulls. Aclaren el cap i esmenen tot aquell malestar del cos que produeixen els refredats. Tonifiquen l'organisme i eviten l'enjunia que causa al dormir, un refredat. Reblaneixen el pit, faciliten la expectoració i guareixen la tos.—Caixa, Pessefes 1'50.

Les Conferències del Dr. Diego Ruiz al Ateneu

Menys de les tres primeres, he tingut la sort de ser dels oients d'aqueixes conferències, per mi una lliçó d'harmonia. M'han fet pensar en un parer que he sentit sovint entre amics artistes: que en el bocí més petit d'una estàtua, anc que no en coneguem el demés, en tindrem prou per judicar de sa bellesa, car ço que en son total és verament bell tindrà igualment la bellesa en cada part. Quelcom d'aqueix secret d'harmonia he assaborit en els pensaments del Doctor Diego Ruiz. Cada conferència es responia ab les altres i assota de cada fragment d'elles hi sentíem persistir el cant clar i mesurat del fragment anterior i de l'altre i de l'altre.

Abans de dir una opinió sobre la tendència que'm sembla encloure's en dites conferències provaré de resumir-les:

Com Verdguer, Maragall es el nostre gran, precedint a la ment renovadora i ja definitiva dins aquest període, de

l'autor de la *Ben Plantada*. Però no podem posar-lo com a gran entre'ls lírics mundials, entre'ls llatins Pascoli i Carducci, etc. Potser aqueix impediment a la universalitat de la ment maragalliana vé de que el seu art és fill de l'abandó. Hi havia força en el talent per arribar a més, però no s'avingué a subjectar-se. Està provat que Mossèn Cinto es preparava dignament per escriure el *Canigó* i *L'Atlàntida* en l'estudi de la geologia, de la geografia. Aital formació no la trobem en Maragall. Per la doctrina de l'abandó a la qual es confia, tot i sent un dels nostres grans, queda pels joves un exemple funest a seguir.

Mn. Verdguer és el poble que tendeix a sortir-se del seu estament. Maragall el burgés que viu feliç dins de la seva burguesia i el poeta d'ella per excel·lència. També en sa obra de publicista fou aquest el seu prestigi, alhora potser que l'obstacle perquè assolís una

grandesa més ampla; perquè la simpatia que Maragall rebé de la burgesia vé de que ell com ningú sabé cantar-la, mes no encare governar-la.

En Eugeni d'Ors passa diferentment; se pot dir que la hostilitat que troba a l'ambient és una marca del seu valer, ja que ell vé a imposar a la raça una fèrria disciplina que ell mateix s'ha imposat primer que ningú, i heusa-quí alhora que la font de les seves antipaties el segell més noble d'aquesta ment viril, esperit crític, talent proteiforme en qui pensar i viure venen a ésser una mateixa funció.

Maragall en comptes de voler governar ço que el volta s'hi abandona joiosament com si hi trobés immediatament a Deu; està content de viure i ho canta i ho confessa: *Soc un home de sort*. Mn. Cinto va per un camí diferent de ambdós: regoneix aquest món miserable i en daleja un altre.

L'obra maragalliana és passió i joventut i d'aquí reb la seva claror, i per lo mateix, sense arribar-hi plenament, gravita cap al drama que és la edat jovenil de la ment com la epopeia n'és la infantesa.

Cançó arborada de passió i joventut, glorificació del moment, alegre indiferència del home jove envers la caducitat en la naturalesa és el seu *Cant de Novembre*. Passió i joventut quan el poeta canvia els símbols per persones com en el *Comte Arnau* caient per un amor i redimit per un altre i com en *Joan Gari*; com en el *Serrallonga* que demana al butxí que esperi a matar-lo fins a haver-li sentit dir *crec en la resurrecció de la carn*. Cant del plaer. Joventut i passió, amb ses caigudes, amb soç penediments, aquesta és la claror de la paraula poètica de Maragall.

Però li manca la disciplina de l'esforç i del dolor. Així com vitalment vol *ser un troç més del prat suau*, s'abandona igualment a l'incorrecció del vers com en el final de *Les roses franques*, com en alguns versos del propi *Comte Arnau*.

Té, amb tot, dugues maneres: mirèu la seva poesia *La vaca cega*. L'home desapareix per ésser un pur narrador; la compassió envers la pobra bestia no neix de cap plany del poeta sino de la nua descripció, exacta, tant exacta que ho diu tot i no podria dir més, poesia meravellosa, patró clàssic, si no fos aquell *gran gest tràgic* que el poeta hi posa a pesar seu, i que és, no obstant, una revelació de la segona manera d'en Maragall, que com per contradir la seva predicació de lo espontani, li venia de trascantó, segona manera que es veu també en *Els Adeus*, i en aquell bell

crit de revolta que tanca la *Oda a Espanya*.

Verdaguer troba el món miserable i aspira a un altre món. Maragall s'abandona. D'Ors lluita amb el món: posa el món i l'home en actitud de combat. La natura és enemiga, i l'esperit és qui té de sotmètre-la a domini i reduir la a norma, Lluita contra el ruralisme oposant-hi el civilisme; és, en fi, un platònic que s'ha prè com a tasca d'eternitat l'enlairar devegades les coses a la categoria d'idees, i devegades convertir les idees en personificacions com *Teresa* que una idea platònica feta dona, com *Octavi de Romeu*, com *La Ciutat*. I per això té de pintor, i té també d'alt poeta en quant fá una creació del relat d'un fet comú, en quant crea maneres de dir no usades abans en català.

Aixís com la ment de Verdaguer gravita cap a la Epopeia i la de Maragall cap al Drama, la ment d'Eugeni d'Ors gravita cap a la Historia, i en la forma més noble d'ella cap a la Novela. I també, aixís com la ment de Verdaguer és com la infantesa i la de Maragall com la joventut del període proposat, d'Ors n'és com la virilitat, ja apte a assumir la paternitat espiritual de la raça.

Provat de resumir-les, convindrà acabar dient alguna cosa de la tendència d'aitals conferencies, tendència que em sembla néixer de que el propi Dr. Diego Ruiz, en l'ordre espiritual deu estimar com al més alt destell de bellesa la Filosofia, i com al més alt destell de força mental, la revolta. Per això, podríem dir que, dins el domini filosòfic, és clar, el Dr. Diego Ruiz no pot perdonar a Maragall l'haver viscut en pau, sense revolta; per això de la seva obra n'aprofita avarament cada engruna que pugui acostar-lo a les seves propies preferencies de lo filosòfic i lo rebel en els esperits. I de quant simpatitza amb l'ànima verdagueriana podríem dir-ne altre tant.

Fidel a la seva idea, el Dr. Diego Ruiz posa la ment catalana en son darrer període, no com a un conjunt de personalitats sino com a un sol ésser que hagués tingut una infantesa estudiant, dalejant, que fa bò de recordar (Verdaguer), una joventut vividora, optimista i d'arborada claror, però pecant de manca de gust i de disciplina, funesta de seguir (Maragall), i definitivament una virilitat, multiscient, disciplinada, dictadora d'una disciplina a la raça (d'Ors).

I apar com si el Dr. Diego Ruiz volgués venir a concloure que aqueixa virilitat de la ment catalana encarnada en Eugeni d'Ors, hagués de venir a esborrar la infantesa i joventut precedents.

Aixís, serien aquestes conferencies com un pronunciament per substituir

les mentalitats Verdaguer i Maragall, fent única i definitivament viable en aquest període i per endavant la mentalitat d'Ors.

Com a tres edats d'un ser imaginari entén el Dr. Diego Ruiz les tres mentalitats Verdaguer, Maragall, d'Ors.

Jo, si fos hora de donar el meu parer, diria més casolanament que les veig com tres homes amb un ideal comú, amb una vida espiritual propia cada home. Dos d'ells, vull dir l'instrument del seu cos, ja és destruït, però el pensament de cada un d'ells, com una planta, continua vivint en la terra comú de Catalunya i projectant-se cap a l'infinit dels seus destins, perquè la terra catalana és prou generosa per a nodrir-los a tots, i nosaltres els fills d'aquesta terra podem apendre de cada un d'ells coses que cada un dels altres no té. I aixís, com tres radis partint del centre d'un cercle i anant cap a la periferia que és el temps, veig jo conuiu les tradicions Verdaguer, Maragall i d'Ors. I crec que posant-nos en aquest punt de vista de llibertat i actuant consegüentment seríem més fidels a la tradició i a la naturalesa, que d'altra faisó.

JOSEP LLEONART

10 Gener 1913.

ALTES NOVETATS

d'entretemps i hivern
de les més importants fàbriques

Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.

Sastrea LA EUROPEA

PREU FIXE

Els resultats de l'instrucció

Es llei, pels francesos, l'aprendre de llegir, d'escriure i de comptar, i ho aprenen no precisament perquè la llei els ho mana—car li manarien forces per obliga-ls'hi—sinó perquè comprenen que'ls és conveient i perquè estan satisfets d'aquest saber, sense arribar, però, en llur satisfacció, fins a la vanitat.

Alguns voldrien que l'Estat proporcionés així mateix a tots els ciutadans l'ensenyança gratuïta del llatí, de les llengües vives, de la literatura i de les ciències.

Els qui això pretenen no són pas professors fretuosos de difondre arreu llurs coneixements; són polítics intrigats de que'ls adults d'aquella república no sàpiguen lo mateix els uns que els altres.

Es un desig democràtic de nivellar, per l'estudi, els esperits ornamentant-los, que és com nivellar, per l'impost, les borses buidant-les. Es una quimera.

El progrés, en totes ses branques, és anti-igualitari. La llei de la naturalesa i de la vida és la selecció, i a mida que els homes progressen, les distàncies, a causa d'aquesta llei, porten tendència a perllongar-se, més aviat que a estrenyer's. L'abim entre les nacions que nos altres anomenem «civilitzades» i les que ho son poc o gens, és més pregón avui de lo que ho era fa cinc segles.

A França, hi havia més proximitat entre un prelat feudal i ses ovelles com a mentalitat, com a individualitat intel·lectual i material, que no n'existeix a hores d'ara entre un professor de la Sorbonne i un camperol.

Cada dia hi ha més separació entre la gran massa i els privilegiats, no tant sols els privilegiats del diner, sinó també els privilegiats de l'intel·ligència; cada dia hi ha més separació entre l'home qui sab més i aquell qui sab menys, encara que ambdós pretinguin el mateix títol. Això és degut únicament a la força de les coses.

L'igualitarisme és una pretensió tant follia que'l país ont s'intentés fer-ne pràctica social, entraria tot seguit en descomposició. Perxò cal contentarse d'aplicar-lo a la vida pública, de poca importància amb relació a la vida privada. I encara això és d'apariència i amb l'èxit que ja coneixem.

La difusió de l'instrucció no nivella les intel·ligències, car és més difícil en els temps actuals, fer *aprendre* i sobretot *retenir*, quelcom a aquells dotats d'un cervell refractari, que no ho era abans treure de l'ignorància els qui volien sortir-ne.

S'han sembrat, no grapats, sino sacs i carretades de llevor i en bona terra, la única on la llevor grifolla, en part abonada on fructifica cent vegades més, i ens trobem igual que abans si fa o no fa.

Es curiós de remarcar que, malgrat l'eclosió progressiva d'escoles de tota mena, no hem tingut pas, al segle dinou, gaires més homes de geni o de molt elevada cultura, que'ls que tingueren els segles precedents. La producció i la venda dels impresos ha augmentat, però no ha pas augmentat la quantitat d'obres mestres ni la dels qui les llegeixen.

Se fan mil·lions de tiratges de publicacions insignificants i d'almanacs; certes noveles assoleixen edicions de dos cents mil exemplars. Això satisfà les necessitats intel·lectuals de la població llegidora, d'altre part, aquesta representa una minoria, trobant-se la majoria completament presa pel treball de les terres, dels tallers i de les fàbriques.

La instrucció primària, i així mateix la secundària, no té pas sobre el valor d'una nació l'influència que se suposa. Es un bé, indiscutiblement, i una aventesa el posseir-lo, però aital bé, per si mateix, no és pas generador de força moral, ni de virtut cívica, com ho era trenta anys endarrera quan la França fou batuda per l'Alemanya.

Els pobles forts son els qui estan animats, en la vida pública, per un esperit d'unió, de respecte i de disciplina; llavors la nació presenta un cos sòlid; els pobles forts son els qui posseeixen, en la vida privada, un esperit d'audàcia, i d'iniciativa, de manera que l'individu es pugui desenrotllar constantment amb noves empreses. Els pobles qui posseeixen aquestes qualitats s'elevan i els altres declinen sense que l'instrucció tingui res que veure-hi.

En el passat, cert nombre de races instruides s'apoderaren d'altres races ignorants i altres tantes poblacions cultivades foren avassallades de poblacions incultes, desde Roma i Bizanci fins a la república de Polònia, el desmembrament de la qual va coincidir amb son renaixement literari.

Sempre la instrucció, generalitzada, perd son valor venal al perdre son privilegi d'escassetat. Això dona relleu al treball manual—lo qui'ls nostres pares anomenaven obra «servil» la única prohibida en dies festius—i és el millor i potser el més clar profit social de la multiplicat de les escoles.

Per cada ploma hi ha d'haver en un Estat cent braços. El mercat dels escriptors és cent vegades més reduït que el dels bastaixos. Per poc que l'oferta sigui superior a la comanda, la carrera de l'escriptor se'n ressent, i aquells que no son veritables excepcions, és a dir, de cada vint els dinou, se troben menys pagats que els bons bastaixos—obrers i criats.—I com que tenen més necessitats i menys salari, viuen de privacions; son màrtirs sense vocació; i això és molt de plànyer.

VISCOMTE D'AVENEL

MOSAICOS E ESCOFET & C
 Ronda San Pedro 8.
 Pavimentos Unifas
 Barcelona

Joaquín Montaner

Sonetos
y Canciones

Un volúm de 64 pàgs.—Dues Ptes.
 J. Horta, Impressor.—Barcelona 1911

Nietzsche i Bergson: un paralel

Lliurar-se seriosament a les obligacions degudes als homens, i ensemps que respectant les coses espirituals, mantenir-se'n allunyat—això pot ésser anomenat sabiduria.—CONFUCI.

S'ha dit sovint, generalment per persones mal preparades per formar un perfecte judici sobre la matèria, que els punts de vista filosòfics de Nietzsche i Bergson, són, en molts respectes, semblants. Per haver-se engendrat aital opinió, enc que sigui en la ment de gent poc nombrosa i incalificada, deu haver-hi, de fet, un cert element de fonamentació; i si es una error, en tot cas fora interessant recerchar de quina manera ha nascut el malentès. Regonec que hi ha *quelcom* en el rumor del llur parentiu. Però es ben poqueta cosa, com pot col·legir-se del fet, que en el cos de la llur filosofia un sol tret comú es visible. Es prominent, com les ales d'un àngel o d'una àguila, i per això constitueix un notori punt de semblança pel passant no gaire curós; però en cada cas té correlació amb faisons del tot diferents. Aqueix tret, Nietzsche i Bergson el deriven d'un ascendent espiritual comú, qui visqué 2,400 anys enrera. El seu nom fou Heràclit, i fa estranyesa el dir-ho, fou apel·lat «L'Obscur», justament com els seus remots descendents son apel·lats avui. Però fora ben futil aturar-nos ara en el llaç de sang d'aquests dos homens, veient que més de dos mil anys s'aixequen entre ells i el llur comú origen. Una recerca de la qüestió, fins a quin punt les línies llurs han divergit, podria, no obstant, resultar profitosa; i al emprendre aquesta recerca, examinaré primerament l'actitut de l'un, després la del altre, i acabaré amb un paralel.

Un esquema

Començaré per algunes notes generals i un esquema de la doctrina de Nietzsche.

Estem en un món, en el qual l'acció de qualsevol mena es l'impuls més imperatiu del nostre ser. Podem seure set anys sota una palmera i viure de fruits, o podem ésser guerrers, o marxants o artífexs o treballadors del camp; però la inacció es impossible, perquè precisament sí, en llenguatge de carrer, «no fem res», es obvi que estem retenint-nos de fer alguna cosa, i, per tant, en l'acte de retenir-nos, *obrant*. La qüestió, doncs, qui es de la més alta importància, del més profunde interès, i la única que tot temps ha preocupat la humanitat, es: «Com obrarem? — Com obrarem de la millor manera possible?» Els models de conducta i les valors morals qui els formulen i governen son, per tant, el fonament de tots els afers humans, i per més que poguem elegir el meditar qüestions escatològiques com el nostre últim destí després de la mort,

o l'estat final del món, el problema que ens constreny cada minut del dia per una solució, i qui demana una atenció immediata i gairebé instantània, es el problema que la nostra conducta presenta en un món en el qual una o altra mena de conducta es la cosa més ineludible de totes.

Les qüestions escatològiques poden, i ho han sigut, solucionar-se de cent maneres diferents—els homens han cregut que les ànimes llurs podien viure en altres cossos humans o d'animals, o en un Enllà després de la mort; però la qüestió, si una dona deu criar o matar el seu nadó, pot solament ser resolta d'una manera per tots aquells, qui són de l'opinió que es desitjable per la vida humana perdurar en aquest globe.

Moral

La suprema importància de la moral, sembla, doncs, ser bastant obvia, i que una metafísica sancioni o mantingui l'ètica que vulgui, la humanal natura no pot deixar de creure que la conducta i el seu còdec fixat de valors es més vital que qualsevol metafísica, i obrarà generalment d'acord amb aquella creença. Com a prova recent d'això, vet-aquí el fet que, si bé la part més il·lustrada del món modern europeu, objecten, si no tota, al menys en part la vella metafísica del Cristianisme, n'han conservat plenament la moral, i proven de justificar-la una i altra vegada amb arguments qui de cap manera poden dir-se metafísics. Una prova més antiga es troba en les obres del moralista Confucí, qui s'inquietà molt més per una ètica que per una metafísica. De fet, tant fortament va deprecar tota meditació sobre els problemes superterrenals, que demanant-se-li dels seus deixebles què pervindria a l'ànima després de la mort, va replicar: «Com podeu parlar de la mort, no sabent encara tot lo que la vida pot ensenyar?» Així, malgrat del fet, que molt sovint trobem ètiques enllaçades i rebent la llur suprema sanció d'una metafísica, no sempre ho fem aixís; ni podem dir que les dugues son essencials l'una a l'altra.

El fet que l'autoritat d'una metafísica molt sovint presta color i pes a un còdec de moral ha estat conegut i aprofitat dels sacerdots durant milers d'anys en tot el món; però així mateix, el fet, que la moral es essencialment la més vital de les dugues parts—ètica i metafísica—qui constitueixen els ingredients de la majoria de les religions. I nosaltres mateixos actuaríem segons aquest principi, si estessim, en qualque llunyana banda del globe, davant de dugues religions, cridats a escullir-ne una. Jaquiríem a un costat el credo amb la més bella metafísica, per la qui tingués un còdec de conducta encara més bell.

Doncs be, sense fer-li, n'estic segur, cap injustícia, Nietzsche pot dir-se que ha sigut un home qui estava literalment obsesionat per la qüestió de la conducta. Va pensar-hi, ens diu ell mateix, des dels tretze anys. Ella va ocupar tota la seva vida; no va cessar de meditar-la un sol instant; apenas si va escriure de cap altra cosa. Diguin el que vulguin els seus contraris respecte de l'impracticabilitat de la seva doctrina, la substància dels seus llibres no es certament altra cosa que la qüestió pràctica de la conducta, contemplada des de cada punt de vista concebible, mentres que la metafísica es un subjecte que no més té un lloc subordinat en les seves obres. Ell té una metafísica, però sembla més aviat un gentil ornament aplicat a l'edifici de la seva doctrina épica que no pas l'estilobar damunt del qual aqueste difici reposa. Car Nietzsche basteix el conjunt de la seva doctrina damunt d'aquesta terra, damunt del còs en particular i dels fets concrets de la vida. La clau per la seva recerca de la conducta, fou sempre la pregunta: sota de quines condicions ha florit millor el tipus «home».

Es a dir «quines són les valors morals i altres, eternament associades amb aqueix tipus de vida humana qui assoleix la màxima bellesa, cultura i sanitat, amb la promesa més segura i la més plena garantia del futur?» Aquesta és, com veieu, una pregunta eminentment pràctica. Res podria ser més pràctic, res podria ser més vital.

Bentost, tota Europa investigarà aquesta qüestió; no, certament amb l'amor i l'alegre esperit amb, que un artista creador se lluirà a la seva obra, sino amb l'ansia febrosa d'una comunitat conscient del seu judici final, i menat a la recerca per un daler foll de salvar la propra pell.

La Valor de l'Aristòcrata

El resultat de la recerca de Nietzsche, fou, com sabem, que pervingué a la conclusió, que les valors del tipus aristocràtic de l'home són aquelles, qui prometen i garanteixen un ascendent en la línia de la vida una plenitud de vida digna d'aquest nom, i una permanència de tal plenitud. I una vegada assolida aquesta conclusió després d'una investigació de conducta que fou tan profunda com acabada, no va plànyer cap esforç per portar-la davant del món amb tota la poixança, la vehemència i la convicció de que era capaç el seu gran esperit. Així, la seva escamesa contra el Cristianisme no es mai la escamesa del metafísic, sino tots temps la del moralista. Si la part metafísica del Cristianisme hagués sigut encara mil vegades més bella que no és, ell no hauríapas més temut una agressió.

Ell consentrà la seva ment contra l'ètica cristiana. L'ètica, prou ho sabia, ha fet i ha desfet homens i nacions. Tal com les gents

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

== Totes les tardes Tè-concert ==
Souper-concert a la sortida dels teatres

RESTAURANT

MENÚ DESDE 5 PESSETES

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunches

es conduïssin, aixís, suposant que els llurs cossos fossin bons materials per començar, elles serien. Podia tolerar una metafísica quan era associada amb una solida moral. Però no podia excusar cap moral qui menés a una vida empobrida o a un descendiment en la línia de la vida. El Cristianisme i totes les creences semblants, ell pensava, menaven a un descendiment en la línia de la vida, i aquesta conclusió pot dir-se que constitueix la imatge negativa de la seva doctrina moral positiva de les valors aristocràtiques. Als qui li demanaven «Aon mena l'ascendiment en la línia de la vida» replicava sense cap vacil·lació. «No al Cel, ni a un altre món, ni a un Enllà, sinó al Sobrehome en aquesta terra».

Nietzsche parteix d'una realitat la qual, com la d'Heràclit, es un procés del esdevenir. Aquest esdevenir, ell diu, es animat no per una voluntat de vida, no per una voluntat de Supervivència, sino per una voluntat de Poder, qui troba la seva suprema expressió en l'home.

Nosaltres — la humanitat — formem el vèrtex d'aquest gran procés, animat per la voluntat de Poder, i jassia que el futur del Devenir es donat com una contingència relativa per Nietzsche, declara que l'home, havent-se fet a si mateix senyor de la terra, pot també fer-se a si mateix senyor del futur de l'humanitat. Segons Nietzsche, doncs, la relativa contingència del futur no està en suposar l'home incapaç d'informar-lo, sino en el fet que hi ha molts camins no trepitjats encara de l'home, i que l'home té l'elecció d'aigún d'aquets. La naturalesa del futur Esdevenir, segons Nietzsche, dependria de del tipus d'home qui s'enfà senyor, i qui hi marca l'empremta de la seva personalitat. Si aquell tipus aristocràtic, que Nietzsche associa a la vida florent, plena i prometedora, té l'aventatge, el futur serà coronat amb glories dignes dels passats triomfs de l'humanitat; si al contrari, aquell tipus democràtic, que Nietzsche associa a la vida empobrida, feble i declinant, té l'aventatge, el futur probablementment revelarà no tant sols el ràpid descendiment, però també l'esvaiment final, per sempre de l'home; o la seva completa absorció en un tipus de Sota home — mig-paràsit i mig-home — qui pul·lularà pel món com una mena de bestiola, «la puça de la terra», i serà tant inarrelable com aquest odiós insecte.

La significació de la Terra

El crit del Sobre-home es així no tant una profecia com una exhortació. D'aquí, la seriosa crida de Nietzsche en favor de les valors aristocràtiques, i la seva gairebé fanàtica preocupació de la conducta. Diu que ell ha vingut en el just moment. Demà hauria sigut massa tard.

«No creieu en els qui us parlen d'esperances sobre terrenals! Son metziners! Oiu! Jo us ensenyo el Sobre-home! Digui la vostra voluntat: El Sobre-home serà la significació de la terra!»

Ara, escolteu Bergson!

Bergson parteix del regoneixement, com Heràclit, de la realitat com un etern esdevenir, de la mutació com la sola cosa constant que podem observar. Demaneu a Bergson què és ço qui anima aquest procés de fluxe, i replica, tal com ho feu Schopenhauer: «Mira dintre teu».

Però no arriba a la meteixa conclusió de Schopenhauer. Schopenhauer deia que si

miràvem dintre de nosaltres, descobriríem que la Voluntat, la Voluntat de Vida, era la *Ding-an-sich*, l'*Absolut* qui està en el moll de tots els fenòmens.

Bergson diu que descobrirem, que la «duració» es aquest Absolut.

Aqueixa duració, qui es distinta de les mesures arbitràries que coneixem com a «temps» és ensems un continuar i un crear o inventar.

No és el temps, el qual fixem arbitràriament dividint en graus iguals el pas del nostre planeta per l'espai i al voltant del sol; car la rapidesa d'aquest temps la podem imaginar duplicada o triplicada a voluntat, sense turbar necessàriament el nostre coneixement de les coses.

Aquest temps norma l'hem fet relativament als fenòmens i fora d'ells; si fós triplicat en rapidesa, tot lo que hauríem de fer fora considerar un minut com a tres, i el nostre coneixement romandria altrament el mateix. Però la «duració» de Bergson no l'hem feta relativament als fenòmens, ni està fora d'ells. És quelcom més real que això; quelcom qui no pot ser apressat. És la realitat darrera els fenòmens. En un fluir continuu, ininterromput, exercita el seu lliure poder creador i rosegua el futur. Nosaltres som els qui dividim el seu progrés i nomenem els seus diversos aspectes «etapes» o «parades» — els quals son ambdós erradament aplicats a la vida. Hens, aquí el símil de Bergson, de la sageta volant del punt A al punt Z. Tirant una línia imaginària d'A a Z, nosaltres, amb els nostres intel·lectes adaptats a la relació dels sòlids morts dins l'espai, imaginem que podem dividir la línia en un nombre infinit de punts nomenats B, C, D, E, F, etc. I a les hores procedim a estendre'ns en el misteri de la moció, perquè diem, si la sageta està successivament a B, C, D, E, F, etc. Com en tot

cas ha pogut moure's? Bergson replica que ço qui ha succeït es quelcom molt més real que la línia discontinua A, B, C, D, E, etcétera, que hem dibuixat. Ell diu, que la sageta mai està actualment en cap d'aquells punts, que el seu moviment es un indivisible i continu vol A, Z, i dividir aital continu vol en punts es malentendre completament lo qui ha passat. Així, si mirèm dintre de nosaltres i ens es possible alliberar les nostres ments del biaix amb que el nostre intel·lecte, enamorat del «temps especial», acosta totes les coses, tenim per cert, que aquella duració, qui es així mateix en altres moviments, no es discontinua, sino contínua; que, jassia que parlem d'infantesa, adolescència, joventut i maternitat aquestes no han sigut mai «etapes» o «parades» en el nostre creixement, i tenim consciència d'una continuïtat perpétuament unificadora travéç de les nostres vides, jassia que el nostre intel·lecte per amor de la conveniència i facilitació, romp aquesta continuïtat en series de pintures determinades, isolades com les imatges d'una pel·lícula cinematogràfica.

(Seguirá)

A. M.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, i a nostra Administració.

Informació

La solució política

Amb aquest títol s'ha publicat a *La Veu de Catalunya* un article amb un cert valor de nota oficiosa de la Comissió d'Acció Política de la Lliga Regionalista. Es tant interessant en aquets moments la actuació dels directors del mes important dels fogars polítics catalans que ens apar necessari reproduir el dit article:

«Després dels múltiples aconteixements dels darrers vuit dies, ha vingut, com es natural, un període de calma: es la calma que precedeix a les batalles. S'ha ensorrat tot l'edifici, aquell edifici sense fonaments, aquell artifici, millor dit, que havien montat els polítics de la restauració, representatiu de dues forces; centralisme i caciquisme. Ha caigut lo que semblava més immovible; i ha caigut en vuit dies, i de tot no en queda més que la figura estrambòtica del president del Consell de ministres que a força de favors vol fer opinió; a força d'audacies vol inspirar respecte i a força d'entramaliadures vol semblar polític.

»Fins ara, totes les situacions polítiques s'arreglaven amb pactes i contractes en converses privades, en les sales del Palau o en

els despatxos dels prohoms, però això, com allò, s'ha acabat; al caure l'artifici, al enfonsar-se els partits i al desaparèixer les quefatures ha desaparegut també lo privat, lo obscur. Avuy, en que la realitat s'imposa, s'ha de fer tot a la llum del dia, a la vista del públic: en el Parlament.

»Orientacions i pactes i intel·ligències, com a premises, d'una situació, d'un poder, d'un govern, poden tenir-les deuen tenir-les els homes polítics, però a base de firmar la escriptura davant del país, després de llegir-la de pe a pa sense amagar-ne un mot, ni dissimular una coma. Tota solució que no es concerta en el Parlament, que no vingui per coincidències, preparades o no preparades, ocasionals o cercades, fóra un retrocés. Quan tot el règim artificial ha caigut, per sa propia feblesa, al contacte d'un petit moviment d'opinió — qui sab si per influencia de la opinió catalana — no es possible actuar a les fosques. Per això es precís que'l Parlament s'obri desseguida i que allí es liquidí la societat política que ha fallit i es pactin societats noves, ab objectiu concret, entre els homes representatius de modalitats de la pública opinió.

»Es natural que a això s'hi oposi el comte de Romanones, usufructuari del poder,

que ha quedat per la força de les circumstàncies com quedà el porter en la casa abandonada; es natural que pensi en actuar de manera que pugui durar aquest estat de coses i als uns el interessi amb dàdives i als altres amb promeses, i als polítics ensenyant-los plans i projectes seductors, però no pot permetre's més aquest estat de coses que posen la política espanyola en estat compromés, en indefensió absoluta contra qualsevol contratemps. La solució política no pot venir més que del Parlament.

»Les Corts s'ha de reunir desseguida: mantenir-les tancades es un perill, es una traïció al país i al Rei

»Vegi el que fa'l comte de Romanones.»

La resolució definitiva de la Lley de les Mancomunitats, la organització a plena llum parlamentària d'un estol d'homes de bona voluntat que redimeixin la política espanyola de les seues atàviques malures de incomprensió i desgavell, seràn tal volta assolides a la represa de les Corts. Aquest ha d'esser el coronament del primer període de la obra inlaçable i feconda de la Lliga Regionalista.

Assamblea de la Mancomunitat

Convocada pel President de la Diputació de Barcelona, s'han reunit novament els delegats de les quatre Diputacions catalanes per estudiar les resolucions a pendre en l'actual moment sobre la futura llei de Mancomunitats.

Al acabar l'Assamblea, el secretari de la Diputació don Joan Homs entregà la llista dels acorts presos, que son els següents:

Primer. Expedir un telegrama al president del Consell indicant-li la conveniència de que convoqui les Corts en terme hàbil perquè el projecte de Mancomunitats sigui llei abans de les eleccions provincials.

Segón. Autoritzar els presidents de les quatre Diputacions catalanes perquè en el moment que ho creguin oportú, amb relació a la contestació que dongui el president del Consell, convoquin els diputats a Corts i senadors per Catalunya a una reunió pera sollicitar llur concurs en la mida i forma que s'estimi procedent.

Tercer. En el cas que els presidents de les Diputacions catalanes no considerin satisfactori el resultat de les gestions realitzades, convocaràn novament l'Assamblea dels delegats de les mateixes Diputacions per pendre les determinacions que les circumstàncies fassin necessaries.

Obituari

Es mort l'Arteaga Pereira l'eximi fonetista, autor de tants estudis preuadíssims, gran català adoptiu, i el primer i sobirà prestigi en investigacions de nostra Fonètica.

Al Congrés de la Llengua Catalana presentà una forta Memoria sobre els trets generals de la nostra Fonètica; i havia seguit estudiant-la fins ara en obres la publicació de les quals era ja resolta. Be es pot dir que la tasca de l'Arteaga es de les més segures i decisives que s'han ofert a la nostra bella parla natural, aquest formós reialme inèdit del imperi neo-llatí.

El sabi, el cavaller exquisit, que fou l'Arteaga, es inoblidable, com inagotable el nostre deute de gratitud. Lo millor lo més pur de Catalunya servarà un lloc a l'escó per la seva ombra piadosa.

Es mort l'Ubach i Vinyeta, Mestre en Gai Saber, expresident de l'Academia de Bones Lletres i el Centre Excursionista de Catalunya. Era també Felibre Majoral de Provença. Fou un poeta característic de un període de Jocs Florals i una modalitat de catalanisme. Enamorat de la musa ferrenya den Pous i Gallarza, havia volgut dur l'idioma a sa màxima expressió de fortitut i pugnacitat, i seduiren principalment la seva fantasia els temes historics i geografics. Havia escrit varies obres teatrals; alguna de singular ardidesa. Heus-aquí un de sos romanços mes populars:

Rei i Lley

Dona Alionor de Castella,
del rei d'Aragó l'encís,
lo nin Ferrandet breçola,
que en somni joíós somriu.
Tement-se que li despertí,
no gosa tombà el respir,
ni tindre una esclatxa oberta,
ni moure els plecs del vestit,
i n'es tan lo que l'estima,
que es diu si fins pel marit
l'ha fet dotar amb més viles
que l'Infant no té per sí.
Ella sab prou que sos pobles
aixó de bon grat no han vist;
mes content lo marit tinga,
que del poble pla se'n riu.
¿Qui sab si moguda d'odi
o presa d'amor sens fi,
vol empobrir el fillastre
o cerca enriqueir el fill?...

Y com malpensar, si en Pere,
sent Infant, es prou felíç,
ja que hereu de la corona
el fa son pare al morir?
Lo que ella sent, que est no en tinga
una altra per deixà al nin;
mes n'Anfós mai contraria
de la Reina un sol desig...
Ja Alacant, Murvedre i Maella
ha guanyat ab son enginy
i Tortosa i Burriana
i Xátiva i altres vint.
De quants al Rei aconsellen,
queixar-se'n un no ha sentit
del troços de la corona
que va escarbotant pel fill...
¿Qui sab si encara algún día
podrà en Ferràn agrair
a sa mare mellor cosa
que no la llet de sos pits!
Debades es esperar-ho;
permetre-ho seria un crim;
los grans de la real corona
son com de la mà los dits;
la corona els primers formen,
formen la mà els altres cinc;
un que'n manqui, los que resten
perden força o perden brill.
La reina no ho vol pas creure,
mes Valencia ho creu aixís
i, per més no consentir-ho,
s'es alçada amb gran burgit.
Del Miquet amb lo coure
li han tramès lo bon matí...
¡maleit sò de campanes,
lo sòn ha trencat del nin!...
—No ploreu, la vida mía,—
besant-lo la Reina diu,
mes del comú la eridoria
no li deixa tornà a dir.
—Marit, a què s'esdevenen
del vostre poble los crits?
—Muller, si voleu saber-ho,
vos prec que vingau amb mi—
Bell punt que la cambra deixen,
ofega el Rei un sospir
i en Guillem de Vinatea
los hi parla tot seguit.
—Maravellada Valencia,
Rei n'Anfós, parla per mi;
mal, Senyor vos aconsellen!...
los ulls a la llum obriu.
Tals donacions haveu fetes,
que els nostres furs n'han patit:
no volem cap senyor altre
que el dels reines tots units.
Traïdors nos forcen a esser,
duent-nos per mals camins,
que feu lo reïne tant pobre

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La mes important d'Espanya-20 sucursals amb teléfon-Central: Pelayo, 44, teléf. 1.113

Economia, Veritat amb els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat. — NOTA: Esmerat i rapid servei tant a la Capital com fora d'ella.

com a en Ferrandet feu ric.
 Mes, Senyor, per més que us dolga,
 nosaltres no hi consentim,
 i cuideu que hem preses mides
 abans de pujar aquí.
 Lo cap bé podreu tallar-me
 i fer de mon còs bocins,
 mes dels que us mal aconsellen
 un no'n restarà de viu.
 Sols vos, l'Infant i la Reina
 sereu salvats de morir;
 los demés... o ells o el poble:
 vejau lo que decidiu.—
 —¡Ah, Reina! n'Anfós sospira,
 per vos el que haig de sentir!...—
 I la Reina mig plorosa
 més que de dol de despit,
 mormola en lo seu llenguatge:
 —No voldria tal sofrir,
 mon germà el Rei de Castella,
 sens tallà el cap a qui ho diu.
 —¡Reina, Reina!— crida amb força
 el Rei n'Anfós, extremint
 tots els vidres de la cambra
 d'un cop de peu:—Advertiu
 que mon poble no es lo poble
 del Rei aquell que haveu dit,
 que a mi per Senyor m'estima,
 com jo per company el tinc.
 Aneu, Guillèm; la justícia
 de la part vostra teniu;
 vos juro per ma corona,
 a tot preu fer-la cumplir.—
 De l'alegría del poble
 amb l'atronadó esclafit,
 Dona Alionor petoneja
 plorosa l'Infant petit;

i n'Anfós besant-la a ella,
 ple d'amor li diu aixís:
 —¿Què mellor que aquestos braços
 cap mare pot dar al fill?...

FRANCESC UBACH I VINYETA.

"Gala Placidia" al Liceu

La estrena de «Gala Placidia», la tant desitjada òpera d'en Pahissa, ha sigut un bell esdeveniment artístic, i heroicament barceloní. Al vinent número un benivolgut amic nostre s'ocuparà extensament de la obra pulquèrrima del nostre músic noucentista.

Una marca catalana d'automòbils

D'una crònica publicada en el n.º 2750 del diari madrileny «A. B. C» pel seu enviat especial a París per visitar el Saló del Automòbil en copiem amb gust els següents fragments:

«En el Saló actual hi ha tres marques qui's destaquen sobre totes les que hi han concorregut, i les tres son estrangeres. Una es anglesa, naturalment; altra alemanya, i altra espanyola. Si, senyors... Alegrèm-nos-en, perque ja era hora que el nostre país figurés dignament en un certamen d'aquesta naturalesa. No citaré els noms d'aquestes marques perqué no's cregui ningú que tracto de fer un article-reclam.

Que ho endevinin els aficionats al automovilisme...

De les tres marques estrangeres qui triomfen en el Saló, no dubto en posar la espanyola en primer terme. Un dels seus models,

el que porta el nom del nostre Rei, gaudeix del favor del públic i no hi ha jove aristòcrata qui no l'adquireixi. I per si aixó no fos ja suficient, els constructors francesos han copiat alguns detalls de la marca espanyola, prova evident de que es millor.

...Els qui compren automòbils ja estàn advertits..., no cal pas que s'en vagin a França a comprar un auto, podent-lo adquirir millor a Espanya. Per que una marca espanyola triomfi a París es necessari que la seva bondat resplendeixi. Compreu, doncs, l'automòbil espanyol, no ja per patriotisme... Això, que a tot-arreu seria una poderosíssima raó, a Espanya no ho es... Compreu l'automòbil espanyol, perqué separer de tots els qui han visitat el Saló, es el millor »

Els lectors hauràn ja endevinat que lo transcrit se refereix als automòbils de «LA HISPANO-SUIZA», marca que més propiament que espanyola, tot-hom sab que es catalana.

"PAL-LAS"

Diccionari Enciclopèdic Manual en cinc idiomes

Castellà, Francès, Anglès, Alemany i Italià
 165.000 articles, 40.000 gravats

Preu 10 pessetes

JOAQUÍM HORTA impressor i edit., Barcelona

RON BACARDI

— Camisería
 i Corbatería

==== Boquería - 32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT —
 en CAMISES á MIDA

GRAN BARATURA
 — de PREUS

Gran Premi : Saragoça 1908

Gran Premi : Madrid 1907

Gran Premi : Venecia 1908

Hors concours : París 1909

COMPRA-VENDA D'ANTIGÜETATS

COMPRA-VENDA D'ANTIGÜETATS

G: HOMAR:

MUEBLES ‘ ‘ ‘
 ‘ LAMPARAS ‘ ‘
 ‘ ‘ MOSAICOS ‘
 ‘ ‘ DECORACION

CANUDA:4: BARCELONA

Gran Premi : Buenos Aires 1911

Gran Premi : Londres 1907

Primera Medalla: Barcelona 1907

Gran Premi : París 1909

Gran Copa: Venecia 1908

AIGUES MINERALS NATURALS
de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridèm la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA EN TODAS PARTES

Administració: RAMBLA de les FLORS-18-ent.º

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragos i auxiliars de barco de pesca.

OBRA NOVA

Lo que debe saber todo Concejal

per
D. FERRAN SANS I BUIGAS
Advocat, Secretari del Ajuntament de Sarrià, Secretari del Primer Congrés Espanyol de Govern municipal,

i
D. JOSEP M.ª TALLADA
Enginyer, Professor de Economía Social a la Escola Provincial d'Arts i Oficis de Barcelona,

Un volum de 452 pàgines, 4'50 pessetes (enquadrernat).
Demani's al Centre de Administració Municipal, carrer de la Aduana, 3, entl.: Principals Llibreries i a la Administració de CATALUNYA, Muntaner, 22ª baixos,

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VENDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —
Administración: Calle Cortes, 648. BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat-Llorach